

Justas Vincas Paleckis: „Į geografinį Europos centrą - daugiau socialdemokratinės Europos!“

Pokalbis apie tai, kas svarbu Europos Sąjungai ir Lietuvai joje

– *Esate Europos Parlamento (EP) Saugumo ir gynybos pakomitečio pirmininko pavaduotojas, Užsienio reikalų komiteto narys, Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto pavaduojantis narys, Klimato kaitos komiteto pavaduojantis narys, delegacijos ES ir Rusijos parlamentinio bendradarbiavimo komitete narys, delegacijos ryšiams su Baltarusija narys. Antroje kadencijos pusėje - Lietuvos delegacijos EP Socialistų frakcijoje vadovas. Kokie yra darbo Europos Parlamente ypatumai?*

– EP teisiniuose aktuose rašoma, kad kiekvienas parlamentaras atstovauja ne šaliai, kurioje išrinktas, o visiems ES šalių piliečiams. Bet kasdieniniame darbe pirmiausiai, be abejo, galvoju, kaip vienas ar kitas sprendimas atsilies mano šaliai, jos piliečiams. Taigi, tas sprendimas turėtų būti geras ir Lietuvai, ir daugumai Europos šalių. EP nedažnai svarstomi klausimai, tiesiogiai susiję su Lietuva. 12 Lietuvos europarlamentarų (tiek jų bus naujos kadencijos EP), gindami tik savo šalies interesus, nieko nenuveiks. Kaip nieko vieni nenuveiktų ir 99 vokiečiai - juk EP dirba daugiau kaip septyni šimtai parlamentarų. Tenka ieškoti sąjungininkų, siūlome problemų sprendimus, kurie būtų ak-

tualūs daugumai. Bendrų tikslų siekiame per socialdemokratų frakcijos veiklą, deriname pozicijas.

Gauti žodį Europos Parlamento plenarinėse sesijose nelengva. Konkurencija didelė - jei frakcija diskusijoje kokia nors tema gauna teisę skirti, tarkim, 5 kalbėtojus, tai į tas vietas paprastai pretenduoja 20-25 frakcijos nariai. Tad deleguojami aktyviausi, geriausiai išmanantys temą. Tokia pat konkurencija ir dėl pranešimų, rezoliucijų rengimo, paklausimų.

Per penkerius metus 152 kartus kalbėjau plenariuose Parlamento posėdžiuose. Esu pateikęs Tarybai ir Komisijai 83 klausimus dėl aktualių Lietuvai ir mūsų regionui problemų. Pateikiau nemaža pasiūlymų rezoliucijoms ir rašytiniams pareiškimams. Kaip pranešėjas arba šešėlinis pranešėjas dirbau rengiant Parlamento rezoliucijas dėl genetiškai modifikuotų organizmų, Baltijos jūros strategijos (joje iškelti svarbūs Lietuvai energetikos ir aplinkosaugos klausimai), ES ir Serbijos santykių, bendros ES energetinės politikos, jaunimo įtraukimo į naudingą veiklą, dėl miesto transporto plėtros Europoje ir kitų svarbių klausimų. Pagal EP tinklapyje oficialiai pateikiamus visus parlamentinės veiklos rodiklius užimu antrą vietą tarp 28 išrinktų trijose Baltijos šalyse europarlamentarų.

– *Kokius svarbesnius darbus per penkerius metus galėtumėte paminėti?*

– Jau prieš ketverius metus ypatingą dėmesį atkreipiau į namų rekonstrukcijos, apšiltinimo problemą. Lietuvai ir kaimyninėms valstybėms labai svarbu spartinti gyvenamųjų namų ir kitų pastatų rekonstrukciją, kad būtų taupoma energija ir gyventojų lėšos. 2006 metais EP iškėliau reikalavimą, kad būtų panaikintas 2 proc. apribojimas naudoti ES struktūrinių fondų lėšas šiam tikslui. Tai pavyko pasiekti subūrus koaliciją - mane ir kolegas iš naujųjų šalių palaikė parlamentarai iš Vokietijos bei kitų senbuvųjų šalių. Tai, kad galėsime renovacijai skirti daugiau pinigų, itin svarbu Lietuvai

ir kitoms naujosios ES valstybėms dabar, sunkmečiu. Tačiau Lietuva, deja, kol kas šiam tikslui nukreipia nepakankamai lėšų iš ES fondų.

Nuo pat kadencijos pradžios kėliau protų ir kvalifikuotų darbo rankų nutekėjimo problemą iš naujųjų ES valstybių į senąsias. Tai ypač aktualu Lietuvai, netekusiai apie pusę milijono gyventojų. Lietuva nukraujuoja, kai išsilavinę, jauni specialistai išvažiuoja dirbti svetur. Štai gydytojo parengimas universitete mokesčių mokėtojams kainuoja apie 80 tūkst. litų, o trečdalis jų tiesiai po studijų išvažiuoja dirbti į užsienį, į turtingesnes šalis - joms mes ir kitos dėl emigracijos kenčiančios valstybės tarsi teikiame labdarą. Tai neteisinga, tai prieštarauja pagrindiniam ES principui - solidarumui. Siūliau sudaryti specialų ES fondą, panašų į globalizacijos, kurio pagalba „nukraujuojančios“ valstybės gautų papildomas lėšas iš ES tam, kad galėtų geriau finansuoti savo universitetus ir mokslo centrus, didinti atlyginimus „paklausiausių“ profesijų atstovams, kad jie neemigruotų. Po labai rimtų pastangų, kai mano idėją parėmė LSDP, pavyko pasiekti, kad Europos socialistų partija įtrauktų į savo rinkimų manifestą tokį siekį. Šios idėjos įgyvendinimas - tai jau būsimo kadencijos EP uždavinys.

Mano pasiūlymu į EP rezoliuciją dėl ES - JAV santykių dar 2005 metais buvo įrašyta, kad JAV privalo panaikinti vizų reikalavimą naujųjų ES šalių piliečiams. Tai prisidėjo prie šios problemos sprendimo - bevizį režimą jau turime.

Prieš keletą metų ir savo frakcijoje, ir plenariuose posėdžiuose kėliau mintį, kad Baltarusijos izoliacijos bei sankcijų jai politika niekur nenuves. Nes ES taikė į režimą, o pataikė į žmones. Reikia ne izoliuoti šią šalį, o atverti kuo plačiausiai visus vartus ir duris žmonių bendravimui, verslo, kultūros, mokslo kontaktams. Šį požiūrį palaikė vis daugiau kolegų. Pavyko įtikinti - ir su Lietuvos, Lenkijos bei kitų Baltarusijos kaimynių vyriausybių pagalba - Europos Komisiją, kad laikas pereiti nuo izoliacijos prie bendradarbiavimo. Baltarusijai pasiūlyta dalyvauti ES Rytų kaimynystės politikoje. Tačiau šią šalį nuo ES dar skiria labai aukšti vizų barjerai. Tam, kad gautų vizą, baltarusis privalo sumokėti 65 eurus, kas dažnam sudaro trečdalį mėnesinio uždarbio. Reikia naikinti arba bent pažeminti šiuos barjerus, kurie taip pat trukdo bendradarbiavimui ir su Ukraina, Rusija, Pietų Kaukazo valstybėmis. Šia kryptimi jau pavyko kai ką nuveikti. Bet visas darbas dar nepadarytas.

Organizavau EP delegacijos vizitą į Rusijos Federacijos Kaliningrado sritį, kurio metu buvo keliami svarbūs Lietuvai klausimai. Po šio vizito pajudėjo Lietuvos - Rusijos sienos demarkacijos ir delimitavimo procesas, pavyko pasirašyti šalių susitarimą dėl abipusės pagalbos ištikus avarijoms naftos išgavimo platfor-

mose, garsioji D6 platforma nustojo temdyti mūsų santykius.

Kaip saugumo ir gynybos pakomitečio pavaduotojas su EP delegacijomis lankiausi karštuosiuose pasaulio taškuose (Artimuosiuose Rytuose, Kašmyre, Kipre, Bosnijoje, Kosove), kur stengėmės padėti sureguliuoti liepsnojančius konfliktus, tarpininkauti dėl ES pagalbos. Buvau kviečiamas skaityti paskaitas universitetuose, pranešimus konferencijose ES ir Lietuvos tematika įvairiose šalyse. Kolegų iš EP kviečiamas dalyvavau jų rinkimų kampanijose Vokietijoje, Austrijoje.

Organizavau Vilniuje EP Socialistų frakcijos konferencijas apie Lisabonos strategijos reikšmę naujosios ES valstybėms, apie socialinės politikos ypatybes naujosiose ES šalyse, apie tarpukario diktatūras Rytų ir Vidurio Europos valstybėse bei jų pamokas šiandienai.

Tų konferencijų medžiaga buvo išversta į lietuvių kalbą ir išspausdinta, brošiūros buvo išsiuntinėtoms LSDP skyriams, bibliotekoms, universitetams. Praėjusių metų rudenį mano iniciatyva Vilniuje buvo surengtas EP socialistų frakcijos biuro ir delegacijų vadovų išvažiuojamasis posėdis. Jame tarėmės, kaip socialdemokratams galėtų veikliau prisidėti prie socialinės atskirties mažinimo ES valstybėse.

Kartu su vokiečiu Helmutu Kune, ispanu Migeliu Martinezu, lenku Juzefu Pinioru EP socialistų frakcijoje sukūrėme istorijos politikos grupę, kuri susilaukė didelio frakcijos pirmininko Martyno Šulco dėmesio. Jai ėmė vadovauti du frakcijos vicepirmininkai, reguliariai organizuojamos plataus masto mokslinės konferencijos (ir su Lietuvos istorikų dalyvavimu). Šios grupės darbo tikslas - pateikti įtikinamas alternatyvas dešiniųjų politikų bandymams „kolonizuoti istoriją“, vienpusiškai ją interpretuoti, mėginimams dėti lygybės ženklą tarp komunizmo ir nacizmo.

Parlamente surengiau keletą parodų, pristatančių Lietuvą ir jos menininkus. Išleidau keletą knygų, kuriose supažindinau Lietuvos piliečius su Europos Sąjunga ir Parlamentu, galimybėmis, kurias teikia ES. Kaip ataskaitą rinkėjams išleidau knygą „Gyvenimas trikampyje: Vilnius - Briuselis - Strasbūras“. Organizavau moksleivių ir jų tėvų arba senelių rašinių konkursą - kaip jie mato ES ateitį po 20 metų. Konkurso nugalėtojai lankėsi Strasbūre ir Briuselyje, o geriausi rašiniai išspausdinti knygoje „Dviejų kartų laiškas Europos Parlamentui“. Visai neseniai išleidau „Žaliąjį kodeksą“, kuriame surinkti patarimai, kaip taupyti energiją buityje, keisti gyvenimo būdą, tuo pačiu pastorinant savo piniginę ir stabdant klimato kaitą. Surengiau dar vieną konkursą - kas papildomai pasiūlys patarimų, kaip galėtume taupyti, kas įdomiausiai aprašys, kaip sekasi gyventi kitaip, draugiškai gamtai ir taupiai. Konkurso laimėtojai apsilankė Briuselyje, o

Laikiausi principo, kad, dirbdamas Briuselyje ir Strasbūre, privalau būti savotišku Lietuvos ambasadoriumi, o Lietuvoje stengiausi būti ir Europos ambasadoriumi - ieškoti būdų, kaip Lietuvos interesus geriausiai suderinti su Europos, kad jie Briuselyje įgautų daugumos palai-
kymą.

► naujus patarimus planuoju panaudoti antrajai „Žaliojo kodekso“ laidai.

Nuolat rašau į „Gairių“, „Veido“ žurnalus, rajoninius laikraščius, „Bernardinų“ interneto portalą, naudojuosi galimybėmis diskutuoti televizijos laidoje, kalbėti per radiją. Visur stengiuosi pabrėžti socialdemokratinio kelio reikšmę ir teigiamybę Lietuvai bei visai Europai, supažindinti su skandinavisku socialdemokratinio modeliu, kuris mums gali būti pavyzdžiu.

– **Papasakokite, kaip atrodo EP nario darbo diena?**

– Tinklapyje www.paleckis.lt vienintelis iš Lietuvoje rinktų europarlamentarų kasdien pateikiu savo darbotvarkę. Kiekvienas bet kada gali sužinoti, ką aš veikiu, su kuo kalbu, kokiuose susitikimuose dalyvauju.

Tris savaites per mėnesį posėdžiaujame Briuselyje (frakcijos, komitetai), o vieną – Strasbūre (plenariniai posėdžiai). Dažnai tenka dirbti po 12–14 valandų per parą. Plenariniai posėdžiai Strasbūre nuo 9 val. tęsiasi iki 24 val. Tuo metu vyksta ir frakcijų, ir tarptautinių grupių posėdžiai, ir įvairūs seminarai, konferencijos – sunku visur suspėti. Neprivaloma visuose posėdžiuose dalyvauti, būtina tada, kai svarstomas su tavo sritimi susijęs klausimas. Tiesa, posėdžių lankomumas yra žymimas, tai turi įtakos algoms. Iki šiol jos senų ir naujų ES narių atstovams buvo skirtingos. Pavyzdžiui, italai gaudavo 11 tūkst. eurų per mėnesį, lietuviai – apie 2 tūkst. eurų. Nuo kitos kadencijos visi europarlamen-

tarai gaus vienodus atlyginimus – apie 5 tūkst. eurų į rankas, neskaitant priemonių. Būsto nuoma, viešbučiai apmokami iš savos kišenės, skraidymo lėktuvu išlaidos – padengiamos.

Europarlamentarams, kurie rimtai žiūri į savo pareigas, šis darbas yra labai įtemptas ir sunkus, netgi alinantis. Nuolatinis skraidymas lėktuvais sveikatos neprideda. Todėl atostogos (dvi savaitės kalėdinės ir keturios savaitės vasaros) yra laukiamas dalykas.

– **Sakote, kad dalis Jūsų darbo – tai susitikimai su Lietuvos žmonėmis. Kuo jie svarbūs?**

– Europos Parlamentas – „skraidantis“ parlamentas. Kiekvieną pirmadienį parlamentari suvažiuoja, suskrenda iš visų 27 valstybių - Europos Sąjungos narių - į Briuselį arba Strasbūrą. O kiekvieną ketvirtadienį visi išvyksta į savo šalis, kad neatitrūktų, jautų gyvenimo pulsą savo šalyje ir priimdami sprendimus vadovautųsi ne tik parlamento frakcijos ar savo šalies Vyriausybės rekomendacijomis. Parlamentaras yra laisvas daryti sprendimus, jo nesaisto partinė disciplina. Balsuoja pagal savo sąžinę, atsižvelgdamas į savo rinkėjų, savo šalies interesus. Žinoma, paisoma ir frakcijos, kuriai priklauso, nuomonės.

Grįžęs į Lietuvą dalyvauju susitikimuose Seime, Vyriausybėje, bendrauju su verslininkais, žurnalistais, nevyriausybinių organizacijų atstovais. Per kadencijos metus aplankiau visus Lietuvos miestus ir rajonus. Susitikimai su rinkėjais leido „pakrauti baterijas“, susidaryti betarpišką nuomonę apie tai, ko nori piliečiai,

◀ Specialiųjų mokyklų ir pensionatų auklėtinių Atvelykio šventėje „Angelų vaikai – su meile Jums“ Vilniaus mokytojų namuose. Europarlamentaras Justas Vincas Paleckis su Vaiko teisių apsaugos kontroliere Rimantė Šalaševičiūte ir Vilniaus mokytojų namų direktore Zita Žepnickiene.

pasisemti idėjų, kurias iškeldavau EP. Diskutuodamas mokyklose, bibliotekose, universitetuose, kolegijose, medicinos įstaigose, susitikimuose su žurnalistais ir visuomene pabrėžiu socialdemokratų siūlomus sprendimus Lietuvai ir Europai. Šeštadienį ir sekmadienį rašau į savo interneto puslapį, pildau tinklaraštį, skaitau parsivežtus dokumentus. Įsigudrinau, beje, dirbti ir lėktuve, kas savaitę kelionėse praleidžiu nuo 8 iki 15 valandų, todėl vežuosi su savimi kompiuterį ir storą portfelių dokumentų, spaudos.

Mano galva, per tuos penkerius metus Europos Sąjungoje lietuviai pasikeitė. Gal ne tiek daug, kiek norėtusi, bet... Tapome energingesni, atviresni, mažiau susikaustę. Ir mieste, ir kaime vis daugiau sutinku žmonių, kurie dirbo, mokėsi kitose ES šalyse, grįžo namo, pritaiko čia įgytas žinias, patyrimą. Plinta supratimas, kad privalome daugiau dėmesio skirti aplinkosaugai, švarai ne tik namuose, bet ir bendrame kieme, gatvėje, gamtos prieglobstyje. Nors šiukšlių šalikelėse, miškuose dar vis krūvos... Norėtusi, kad daugiau dėmesio skirtume užsienio kalboms. Jeigu nedidelėje šalyje vidutinis pilietis, be gimtosios, mokės dar kelias, toji šalis sėkmingiau konkuruos su kitomis, žengs į priekį.

Važinėdamas po Lietuvą, beje, pastebiu, kad žmonės europarlamentarus vertina žymiai palankiau nei Seimo narius. Tai rodo ir apklausos. Seimo reitingas yra tarp 3 ir 6 procentų, o Europos parlamentarų - 50 procentų.

– **Tačiau atrodo, kad Lietuvos žmogui mažai rūpi ar nelabai suprantama darbo EP prasmė – ta institucija, kaip ir Dievas, toli...**

– Kitaip ir būti negali. Juk mūsų tryliktuokas – pirmasis, Lietuvoje išrinktas į Europos Parlamentą. Tad tik po dešimtmečio - kito, manau, lietuviai geriau įsivaizduos, kokios yra europarlamentaro darbo ypatybės, ką gali nuveikti (vienas – beveik nieko; su frakcijos pagalba – jau nemažai; pasitelkdamas draugus ir sąjungininkus iš kitų frakcijų – dar daugiau). Reikia atsižvelgti ir į tai, kad EP nuolat augina raumenis. Jį tik sukūrus - prieš 50 metų - tai buvo daugiau dekoratyvus „parodomosios demokratijos“ elementas ES struktūroje. Dabar jis jau turi apie 50-60 procentų nacionalinio parlamento galių. O įsigaliojus Lisabonos sutarčiai (rudeniį tai turėtų atsitikti, nes Airijoje ją jau palaiko aiški dauguma) EP turės jau 90-80 proc. nacionalinio parlamento galių ir taps visaverčiu žaidėju trikampyje Taryba-Komisija-Parlamentas.

Europos Parlamentas – tai tokia vieta, kur nesąžiningi prieš save ir prieš savo šalį žmonės gali labai lengvai ir patogiai, plasnodami tarsi margaspalviai druge-

liai, leisti laiką. Tačiau tokių, laimei, EP aiški mažuma, jie iš karto išsiskiria iš darboholikų masės. Mažai šaliai išsirinkti tokius europarlamentarus - mėgstančius patogų gyvenimą egoistus, mokančius tik pasireklamuoti - būtų neleistina prabanga.

Europarlamentarui šalia gilių žinių vienoje iš specifinių sričių – užsienio politika ar ekonomika, švietimas ar teisė – reikėtų turėti kuo platesnį supratimą apie visus svarbius dalykus. Išskirčiau dar meną bendrauti su kolegomis, padaryti juos savo šalies draugais. Be abejo, būtinas geras anglų kalbos mokėjimas, pagėidautina dar prancūzų ar vokiečių. Nemokant bent vienos ar dviejų ES kalbų, darbo naudingumo koeficientas du ar net tris kartus mažesnis. Plenariniuose posėdžiuose, komitetuose gali kalbėti savo kalba, tačiau tiesiogiai bendrauti su kolegomis, dalyvauti neformaliuose posėdžiuose negalėsi. Jei visur vaikščiosi su vertėju, ir pats jausies neįdomus, ir savo šaliai bei Europai nuveiksi nedaug.

Lietuvos piliečiai, balsuodami EP rinkimuose, turėtų gerai suprasti vieną esminį dalyką. Ne taip ir svarbu, ar į Parlamentą pateks Jonaitienė ar Jonaitis, Petraitis, Petrovskis ar Petresku. Žymiai svarbiau, kokiai partijai ji ar jis atstovauja, kiek tos partijos atstovų Europos mastu pateks į EP.

Sprendimus lems tai, kokia frakcija vyraus EP.

Parlamente stipriausios trys klasikinės politinės kryptys: socialdemokratinė (atstovaujanti dirbančių, eilinių piliečių interesams), liberalioji (laisvosios rinkos, verslo gynėja) ir konservatoriškoji arba krikščionių demokratų (verslo, tradicinių vertybių parama). Stipriausioji iš šių kryptų formuoja viso parlamento veidą, daro didžiausią įtaką priimamiems sprendimams.

Šiuo metu ir Taryboje, ir Komisijoje – pagrindinėse ES institucijose – daugumą sudaro dešiniųjų partijų atstovai. EP yra ta vieta, kur galima stabdyti dešiniųjų siūlomus įstatymus, padaryti juos priimtinesnius paprastam žmogui. Nors socialdemokratų frakcija dabartiniame EP buvo antra pagal dydį, tačiau aktyvi ir vieninga. Sudarius sąjungą su kai kuriomis mažesnėmis frakcijomis, pasitelkus dalį krikščionių demokratų, šioje kadencijoje mums dažnai pavykdavo pasiekti socialiai orientuotų sprendimų.

Sociologai Briuselyje pateikė naujausių apklausų duomenis apie nuotaikas ES šalyse Europos Parlamento rinkimų išvakarėse. Kairiaisiais save laiko 24 proc. ES piliečių, radikaliai kairiaisiais – 4 proc. Dešiniųjų stovykla ne tokia gausi (manychiau, dėl ekonominės krizės): 19 proc. ir vėl tie patys 4 proc. kraštutinių. Daug linkusių į centrą arba neapsisprendusių. ►

► – *Dabar politikų leksikoje dažnas žodis krizė. Kokių požiūrių į ją esama EP?*

– Kaip ir visais kitais klausimais, EP dėl krizės ir jos įveikimo yra įvairių nuomonių. Dešinieji siūlo vienus receptus, kairieji – kitus. Bet dabar beveik visi – ir dešinieji, padarę išvadas iš krizės – sutinka, jog reikia didesnio valstybės reguliavimo. Ypač finansų srityje, visų tų nekilnojamojo turto „burbulų pūtimo“ procesuose, kad nebebūtų, kaip iki šiol – žmonės, apimti pinigų troškulio, ieško tik pelno. Staiga viskas subliūkšta ir nukenčia labiausiai tie, kurie niekuo neprisidėjo prie to, kad ta krizė atsirastų. Nukenčia skurdžiausiai gyvenantys ir tai yra didelė neteisybė. Tai, kad esame ES nariai, Lietuvai leidžia lengviau atlaikyti krizės smūgius. Parama iš ES fondų sudaro apie 20 proc. mūsų šalies biudžeto. Daugiau kaip pusė Lietuvos gyventojų konkrečiai pajuto ES paramą.

Per visuomeninį Vokietijos TV kanalą mačiau vyriausybės apmokėtą laidą, kurioje buvo labai tiksliai pasakyta ir parodyta, kiek eurų kiekvieno piliečio ir šeimos piniginę pastorins ar paplonins kiekvienas vyriausybės siūlomo paketo ekonomikai gaivinti punktas. Ar pamatysime ką nors panašaus per mūsų televiziją? Deja, to neįsivaizduoju. Lietuvos vyriausybė, manau, pati neturi tų skaičių apie statistinį lietuvių, kiekvieną šeimą – ką mums davė ar atėmė tie prieškalėdiniai seneliai iš naktinių posėdžių. O jeigu ir sugebėtų garbingai suskaičiuoti, tai neišdrįstų, esu tikras, paviešinti. Per daug „kandantys“ būtų tie skaičiai, kurių skaudumą jau jaučia ir dar labiau pajus dauguma mūsų piliečių.

Europos Parlamentas šį pavasarį priėmė socialdemokratų stipriai paveiktą rezoliuciją dėl Lisabonos strategijos. EP sunkmečio recepte didelėmis raidėmis užrašyta – būtinos naujos stambios investicijos, reikia padėti silpniesiems visuomenės nariams, kuriems krizė negailiausiai. Laikas imtis tikro koordinavimo ir reguliavimo Europos Sąjungoje, ypač finansų srityje.

Šių metų ES BVP kritimas sausį buvo prognozuotas minus 2 proc., dabar – 4 proc. Metų pabaigoje gali būti 25 mln. bedarbių, jeigu nebus realizuotas socialdemokratų pasiūlymas: kad sustabdytume tą riedantį sniego kamuolį, šalis turi daugiau investuoti į darbo vietų išsaugojimą ir naujų kūrimą.

Socialistų frakcija siūlė atsižvelgti į iškilusią ES skilimo riziką. Pirmiausiai reikia padėti Airijai priimti palankų ES sprendimą referendume dėl Lisabonos sutarties, skirti skubią pagalbą kitoms krizės ypač pažeistoms valstybėms Rytų ir Centrinėje Europoje. Geriausias palaikymas naujosios šalims: priimti jas greičiau į euro zoną ir paruošti bei vykdyti energetikos atgaivinimo planą.

Europos dešinieji pareiškė, kad veikti turi JAV, ES esą jau viską padarė, ką reikia. Jie susitaiko su nedar-

bo didėjimu, teigia, kad viską sureguliuos pati rinka. Jie nelabai nori užkabinti „mokesčių oazes“, kur kasmet plaunami milijardai eurų. Socialdemokratai kaip tik siekia kontroliuoti ir prispausti tas „oazes“ - Lichtenšteiną, Monaką, Andorą, Šveicariją ir daugybę kitų valstybių ar jų dalių, salų, „ofšorų“, kur pradingsta mokesčiai, siekiantys neįsivaizduojamas sumas. Šių „oazių“ BVP lygus JAV. Iš ten išduodama 50 proc. visų pasaulio paskolų, iš ten atplaukia 40 proc. visų investicijų. Nesukontroliavus šio pinigų plovimo visos kitos antikrizinės priemonės gali neduoti laukiamų rezultatų. Galingiausių pasaulio valstybių vadovų susitikime Londone nutarta „prispausti“ tuos „rojus“ ir sukurti specialią finansinę instituciją, kuri kontroliuos bankus, draudimo kompanijas.

Iš Europos Sąjungos valstybių sostinių, ypač naujųjų, girdėti SOS signalai, pagalbos šauksmai: ES turi ryžtingiau veikti krizės metu ir pagaliau suteikti papildomas finansines injekcijas. Tačiau kol kas Briuselis atsako: per daug pagalbos nesitikėkit, sunkmečio akivaizdoje savo jėgomis turi pasikliauti pačios ES vyriausybės.

Naujosios ES valstybės laukia ne labdaros, ne išmaldos. Visi esame vienoje valtyje. Jai per daug prisėmus vandens, visiems bus blogai. Vienybė ir solidarumas, kuriuos dešinieji Europos Komisijos ir Europos Tarybos vadovai deklaruoja, neturi likti vien žodžiais krizės akivaizdoje.

Pasak socialdemokratų, šūkis „kiekvienas plaukia, skęsta ir gelbėjasi pats“, posūkis į protekcionizmą būtų itin pražūtingas mažoms ES šalims, nes didelės ir didesnės galėtų naudotis didesne savo rinka. Šios tendencijos gali turėti pavojingas pasekmes, gali prasidėti griuvimų grandinė. Euro zonos žlugimas ir grįžimas prie savų valiutų reikštų pinigų karą, protekcionizmas - prekybinį karą, muitų įvedimas sugriautų bendrą rinką ir atvestų į ekonominį karą tarp ES valstybių. Nuo čia - tik vienas žingsnis į politinį priešišumą, senų priešų įvaizdžių atgaivinimą, į konfliktus ir karus. Žodžiu, Europa gali grįžti į tą nestabilią ir karais pritvinkusią būseną, kokia ji buvo Antrojo pasaulinio karo išvakarėse ir po jo iki prasidedant Europos susivienijimui. Tai būtų žymiai baisiau, nei dešimt krizių kartu paėmus.

Taigi, krizė dar aštriau iškelia pasirinkimą: arba atgal, į praeitį, arba, atsisakius susikompromitavusio dešiniųjų liberalizmo, nematomos ir nereguliuojamos laisvosios rinkos rankos garbinimo, padarius išvadas iš krizės, žengti pirmyn. Į vieningesnę, solidaresnę, teisingesnę Europą, kur palaikomi silpnesnieji, kur valstybė pasirūpina užimtumu, lygiomis galimybėmis visiems švietimo, medicinos ir kitose srityse. Tokios Europos labai reikia ir Lietuvai. Todėl mano veiklos kredo: „Į geografinį Europos centrą – daugiau socialdemokratinės Europos!“ ■

Jeigu neturėtume Europos Sąjungos, sunkmetis kiekvienai Europos šaliai ir kiekvienam piliečiui būtų smogęs žymiai aštriau. Krizė kaip tik turėtų pasitarnauti dar didesnei vienybei. Todėl toks svarbus Lisabonos sutarties ratifikavimas.

„Esu ištikimas ideologijai, kurios paskirtis - ginti mažas ir vidutines pajamas gaunančius piliečius“

Mini interviu su Europos Parlamento nariu prof. **Aloyzu Sakalu**

– *Esate Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimo akto signataras. Iki išrenkant į Europos Parlamentą, buvote visų kadencijų Lietuvos Respublikos Seimo narys. 1990 – 1992 m. buvote Atkuriamojo Seimo prezidento narys, 1992 – 1996 m. - Seimo Pirmininko pavaduotojas, 1996 – 2000 m. - Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto narys, 2000 – 2001 m. - Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininko pavaduotojas, 2001 – 2004 m. - Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas. Ar nebuvo pagundų pasinaudoti valdžios galia? Ar neprašydavo kokie nors įtakingi asmenys, kad, pakeičiant įstatymus ar kaip kitaip juos apeinant, išspręstumėte jų ar kokių nors asmenų grupių asmeninius interesus?*

– Ne, tokių mėginimų nebuvo, gal dėl to, kad buvo žinoma, jog niekad nepažeidinėjau jokių įstatymų. Tiesa, buvo vienas mėginimas man duoti kyšį, bet tuos pinigus, kuriuos radau ant savo darbo stalo, perdaviau STT pareigūnams prašydamas išaiškinti ir kyšio davėją. Informacija apie tai atsidūrė spaudoje, todėl daugiau niekas nebandė mane papirkti.

– *2004 m. buvote išrinktas į Europos Parlamentą, esate Socialistų frakcijos narys. Pirmoje kadencijos pusėje buvote Lietuvos socialdemokratų delegacijos vadovas. Esate Teisės bei Užsienio reikalų komitetų narys, delegacijos ryšiams su Baltarusija narys, delegacijos ryšiams su Šveicarija, Islandija, Norvegija ir Europos ekonominės erdvės (EEE) jungtinio komiteto pirmininko pavaduotojas. Darbo yra tikrai labai daug. Daug problemų sprendžiate ir Lietuvoje. Kaip jums pavyksta visa tai suderinti, tinkamai atlikti visas pareigas?*

– Kai derinu, tai ir suderinu, nors jei intensyviai dirbi viename bare, tai nukenčia kitas. Tenka nuolat rinktis kas svarbiau. Be to, man labai daug padėjo labai kvalifikuoti mano asistentai tiek Briuselyje, tiek ir Vilniuje.

– *Esate LSDP narys nuo 1989 metų. Ar per 20 metų neteko nusivilti Socialdemokratų partijos veikla, ar niekada nekilo mintis keisti partiją?*

– Pačia socialdemokratų ideologija nenusivyliau, nes tai ideologija, kurios paskirtis – ginti mažas ir vidutines pajamas gaunančius piliečius. Esu nusivylęs tik tuo, kad ši ideologija LDDP susijungus su LSDP virto turtingų žmonių bei oligarchų rėmimo politika. Bet tai dar pataisomas dalykas, todėl nėra jokio pagrindo keisti partiją į kitą. Reikia keisti pačią partiją iš vidaus, o ne bėgioti per partijas

Dabar partija jau pasuko nauju keliu, patvirtinta iš esmės nauja LSDP programa. Atsirado ne tik viltis, bet ir realios galimybės įrodyti visiems, kad socialdemokratų vertybės - laisvė, solidarumas ir socialinis teisingumas - nėra tik gražūs žodžiai, nors būnant opozicijoje tai padaryti gerokai sunkiau. Tačiau reikia nenuleisti rankų jau dabar. LSDP turi tapti europine kairiąja jėga, partija, kurios žodis tvirtas. Kad galėtume pasakyti žmonėms, gaunantiems vidutines ir mažas pajamas: „Mes esame jus remianti politinė jėga. Leiskite mums ginti jūsų interesus.“